

АНОТАЦІЯ

Криворотенко О.О. Потенціал інноваційного бізнес-партнерства в стратегуванні розвитку промислового підприємства. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеню доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент. – Одеський національний політехнічний університет МОН України, Одеса, 2021.

Дисертацію присвячено вирішенню актуального наукового завдання щодо розроблення теоретико-методичних засад використання потенціалу інноваційного бізнес-партнерства в стратегуванні розвитку промислового підприємства.

У розділі 1 висвітлено теоретичні засади стратегування розвитку та інноваційної стратегії промислових підприємств. *Дослідженням їх ретроспективних змін* на термінологічному рівні встановлене, що стратегія еволюціонувала разом з поняттями місії та мети, яким потрібні дотичні поняття, що відображатимуть процеси та механізми їх реалізації (зокрема, загальна стратегія, інноваційна стратегія) а перетворення змін докільця на постійні процеси обумовили виникнення поняття стратегування. Щоб врахувати розбіжність між економічною наукою та практикою запропоновано ознаки простоти, конструктивності і функціональності, які універсалізують поняття для їх використання в розробці стратегії підприємствами будь-яких видів діяльності та організаційно-правових форм. Потенціал інноваційного бізнес-партнерства як явище також впливає на стратегію, оскільки додає їй нового наповнення в аспекті ресурсів та стейкхолдерів, що описує відповідний термін – «стратегування використання потенціалу інноваційного бізнес-партнерства».

Надано структурно-змістовну характеристику загальної стратегії підприємства, виокремлено особливості стратегії промислових підприємств. *Структурно-змістова характеристика та типологізація загальної*

стратегії підприємства визначили такі її особливості як: по-перше, наявність інноваційних функціональних ознак у кожного елементу загальної стратегії як докази підпорядкованості інноваційної стратегії загальній; по-друге, умовно незмінні в часі особливості стратегії промислових підприємств: а) стандартизований тип управління (тактичний, стратегічний, оперативний); б) дещо звужені стратегічні пріоритети (техніко-технологічний, ринковий, інформаційно-інноваційна перебудова технологій); в) тривалість терміну дії інноваційних стратегій (довго- та середньо- строкові).

Визначено існування та обґрунтовано необхідність врахування впливу життєвого циклу інновацій на формування інноваційної стратегії промислових підприємств за рівнями планування: а) стратегічний – для різнокритеріального цілісного дослідження процесу формування інновації, у т.ч. в аспекті часу, етапів робіт, витрат, ризиків; б) оперативний – для швидкої ідентифікації впливу чинників та етапів формування інноваційної стратегії, де доцільно використати потенціал інноваційного бізнес-партнерства. Це сприяє ідентифікації інновації і швидкому визначенню її місцезнаходження в інноваційному процесі, уніфікує характеристику чинників за їх впливовістю і силою.

В розділі 2 досліджено стратегічні напрями та тенденції розвитку вітчизняних підприємств. Доведене, що: а) превалюють несприятливі умови і негативні тенденції розвитку промисловості, тоді як інноваційна діяльність є його головним активатором; б) машинобудування зберігає роль машинобудівного ядра розвитку вітчизняної промисловості, оскільки досі залишається базовою ланкою модернізації окремих секторів промисловості, але яку воно останнім часом поступово втрачає; в) *пріоритети промислової політики слід розглядати у двох аспектах:* як зовнішню умову та чинник стратегування інноваційної діяльності промислових підприємств. Це підтверджують: сучасний стан промисловості, зміст та склад актуалізованих державних пріоритетів розвитку промисловості, світові тренди інноваційного процесу та поява інновацій новітній поколінь – технологій-інтеграторів. *Коло*

основних проблем інноваційного розвитку вітчизняних промислових підприємств формують: а) швидкісні безперервні зміни зовнішнього середовища підприємств, які унеможливають адаптаційні заходи стратегічного управління; б) замала інноваційна активність малих і середніх підприємств; в) компетентісна прогалина щодо стратегування взагалі та інноваційної стратегії зокрема, а також ризкоорієнтованого управління (їх технологій, інструментарію та цілей). Останнє знижує достовірність оцінювання ризиків інноваційної діяльності підприємства.

В розділі 3 розроблено концептуальні моделі механізмів стратегування в інноваційній стратегії промислового підприємства та використання потенціалу інноваційного бізнес-партнерства, застосовні для стратегування розвитку промислового підприємства. Особливостями першої моделі є: інноваційна присутність в кожному елементі стратегічного управління; рівень управління (стратегічний, поточний, оперативний) як ознака елементної характеристики механізму стратегування, за якою виокремлюються відповідні простори взаємодії; можливість використання потенціалу інноваційного бізнес-партнерства. Особливостями другої моделі є: імплементація цільового блоку, інструментарію та процесу використання потенціалу інноваційного бізнес-партнерства у процес стратегування в якості виду управлінської діяльності. Тобто ієрархічний механізм стратегування діє одночасно на всьому просторі життєвих етапів інноваційного процесу та діяльності за єдиною концептуальною моделлю стратегічного управління для підприємства і для його інноваційного бізнес-партнерства.

Розроблені методичні підходи до оцінювання результативності інноваційної стратегії промислового підприємства, які спираються на принципи, що враховують два аспекти. По-перше, особливості процесу стратегування: ієрархічності та послідовності, універсальності застосування до кожного етапу життєвого циклу інноваційної стратегії. По-друге, логіку балансування цілей-ресурсів-обмежень: необмеженого інноваційного розвитку; часової актуальності використання потенціалу інноваційного

бізнес-партнерства; паритетності цілей інноваційного розвитку партнерів. Це уможлиблює оцінку результативності і за етапами життєвого циклу інноваційної стратегії, і за рівнями його управління.

Розроблено рекомендації і методично-аналітичний інструментарій щодо: а) ідентифікації, оцінювання та зменшення ризиків інноваційної діяльності; б) зменшення ризиків використання та неповного використання потенціалу інноваційного бізнес-партнерства в інноваційній діяльності промислових підприємств. Це забезпечує запропонована *система показників*, призначена для стратегічного, поточного та оперативного оцінювання, опису їх результатів за етапами життєвого циклу інноваційної стратегії. *Головні відмінності* інструментарію такі: *по-перше*, передбачена послідовність оцінки ризиків, до стратегічна сфера пріоритетна проти поточної; *по-друге*, визначення стратегічної складової оцінювання ризиків для поточного завдання повніше висвітлює проблемну область; *по-третє*, застосування для оцінювання ризиків стратегічної та поточної складової завдання однакового інструментарію оцінки забезпечує інформаційно-аналітичну порівнянність та корелятивність даних та результатів. Апробація методично-аналітичного інструментарію стратегування довела його реальний характер, а дослідження підтвердило робочу гіпотезу дисертації.

Ключові слова: інноваційне бізнес-партнерство, інноваційна стратегія, класифікація, методика, модель, промислове підприємство, потенціал, показники, розвиток, стратегія управління, стратегування.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

1. Krivorotenko O., Katsero O., Kuzmenko Y., Tytynnik S., Kolisnyk O. Company Innovative Development Based on the Strategic Management Concept. *Academy of Strategic Management Journal*. 2019. Vol. 18, Is. 1. URL:

<https://www.abacademies.org/abstract/company-innovative-development-based-on-the-strategic-management-concept-8914.html>. (Дата звернення 20.01.2021). *(Scopus)* (0,58 д.а., особистий внесок: угруповано види інноваційних стратегій залежно від стратегічної мети компанії – 0,11 д.а.)

Монографії

2. Криворотенко О.О., Коломіна О.Б. Розділ 3.2. Рекомендації щодо використання хаб-лабораторій вищих навчальних закладів в якості організаційної платформи формування нових знань задля інноваційного розвитку інтелектуального капіталу виробничого підприємства. *Організаційні засади управління інтелектуальним капіталом виробничого підприємства* : Монографія / ред. К.В. Ковтуненко, Л.О. Волощук. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. С. 132-159. (1,8 д.а., особистий внесок: опис формування нових знань задля інноваційного розвитку виробничого підприємства та заклад вищої освіти як потенційного бізнес-партнера – 0,9 д.а.).

3. Криворотенко О.О., Ковтуненко Ю.В. Розділ 9. Економічне оцінювання інноваційної діяльності бізнес-структур в умовах диверсифікації. *Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти* : Монографія. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. Вип. 4. С. 128-155. URL: https://economics.opu.ua/files/scientific-base/monogr/mono_innov_econom_4_2019.pdf. (Дата звернення 20.01.2021). (1,3 д.а., особистий внесок: опис методів та типологізація видів оцінювання інноваційної діяльності – 0,6 д.а.)

4. Криворотенко О.О., Діденко І.С., Скрипник Н.А. Розділ 2.1. Сучасний стан, тенденції та перспективи інноваційного розвитку підприємств України. *Управління кадровим потенціалом стійкого інноваційного розвитку підприємства* : Монографія / ред. К.В. Ковтуненко. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2019. С. 76-94. (0,85 д.а., особистий внесок здобувача: визначено тенденції інноваційного розвитку вітчизняних підприємств – 0,3 д.а.)

Статті у фахових виданнях України

5. Krivorotenko O.O., Prodius O.I., Arkushenko A.R. Basics of enterprise strategy development on the example PJSC "Hemoplast". *Економіка: реалії часу*.

2020. № 3 (49). С. 35-41. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2020/No3/35.pdf>. (Дата звернення 20.01.2021). (0,6 д.а., особистий внесок: класифіковано стратегії розвитку підприємства – 0,2 д.а.)

6. Криворотенко О.О. Стратегування розвитку промислового підприємства: розробка інноваційної стратегії на основі потенціалу інноваційного бізнес-партнерства. *Економіка: реалії часу*. 2021. № 2 (54). С. 82-88. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No2/82.pdf>. (Дата звернення 20.01.2021). (*Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, EBSCO Publishing, Google Scholar*). (0,7 д.а.)

7. Криворотенко О.О., Філіппова С.В. Моделі механізмів стратегування в інноваційній стратегії промислового підприємства та використання потенціалу інноваційного бізнес-партнерства. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2021. № 1 (15). С. 128-132. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2021/No1/128.pdf>. (Дата звернення 20.01.2021). (*Index Copernicus, Google Scholar*). (0,6 д.а., особистий внесок: структуровано моделі механізмів стратегування в інноваційній стратегії промислового підприємства та використання потенціалу інноваційного бізнес-партнерства – 0,5 д.а.)

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. Криворотенко О.О., Панченко М.О., Цигульова Л.О. Управління продуктивністю та ефективності підприємства. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту*: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. 25-26 травня, 2017, Україна, м. Одеса. С. 111-112. URL: <https://economics.net.ua/files/science/men/2017/s3.pdf>. (Дата звернення 20.01.2021). (0,2 д.а., особистий внесок: опис оцінного показника продуктивності – 0,05 д.а.)

9. Криворотенко О.О., Бровкова О.Г., Гижиця М.В. Особливості формування бізнес-стратегії за умов невизначеності. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту*: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. 28 травня, 2018, Україна, м. Одеса. С. 11-12. URL: <https://economics.net.ua/files/science/men/2018/s1.pdf>. (Дата звернення 20.01.2021). (0,2 д.а., особистий

внесок: визначено відмінності між розробкою корпоративної стратегії і бізнес-стратегії – 0,05 д.а.)

10. Криворотенко О.О., Ковтуненко Ю.В., Боровська В.В. Вибір системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів господарювання у сфері надання послуг. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України* : Матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. 30-31 травня, 2019, Україна, м. Одеса. С. 38-39. URL: <https://economics.net.ua/files/science/oblik/2019/tezy.pdf>. (Дата звернення 20.01.2021). (0,2 д.а., особистий внесок: опис впливу розміру суб'єктів господарювання на вибір системи оподаткування – 0,05 д.а.)

11. Криворотенко О.О., Олейникова О.О., Ковальова Г.О., Сучасні інструменти управління стратегічним розвитком підприємства. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту* : Матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. 28 травня, 2020, Україна, м. Одеса. С. 25-26. URL: <https://economics.net.ua/files/science/men/2020/s1.pdf>. (Дата звернення 20.01.2021). (0,15 д.а., особистий внесок: опис рівнів прийняття стратегічних рішень – 0,05 д.а.)

Інші

12. Криворотенко О.О., Філіппова С.В., Еісай Салах Абу Ісбайхах Алмабрук. Наукові дослідження в сфері менеджменту (лекційні, практичні заняття та самостійна робота) : Комплексні методичні рекомендації з дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент». Одеса: ОНПУ, 2020 р. 34 с. (1,6 д.а., особистий внесок здобувача: п. 5.1. Вимірювання соціально-економічних параметрів. – 0,3 д.а.).